

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра ветеринарії та тваринництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету

Олексій ЦЮК
Олексій ЦЮК

10 листопада 2024 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасні методи контролю транскордонних інфекцій
тварин птиці та людей»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

Доктор філософії

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Аграрний	21 «Ветеринарна медицина»	211 Ветеринарна медицина	Ветеринарна медицина

Розробник: Наливайко Людмила Іванівна, професор кафедри ветеринарії та тваринництва, доктор ветеринарних наук, професор

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри ветеринарії та тваринництва

(назва кафедри)

Протокол № 7 від 07 листопада 20 24 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Валентина
МОГУТОВА

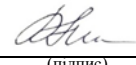
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

(назва факультету)

Протокол № 9 від 14 листопада 20 24 р.

Голова методичної комісії:

(підпис)

Віра НІКІТИНА

(прізвище та ініціали)

Передумови для вивчення

Дисципліни, що забезпечуються і які забезпечують		
Семестр	Найменування дисципліни, яка забезпечується	Найменування дисциплін, що забезпечують
3-й	Сучасні методи контролю	Ветеринарна фармакологія
	транскордонних	Клінічна біохімія
	інфекцій тварин,	Мікробіологія та вірусологія
	птиці та людей	Ветеринарна патофізіологія
		Загальна епізоотологія,
		Спеціальна епізоотологія

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні методи контролю транскордонних інфекцій тварин, птиці та людей» складена відповідно до освітньої програми підготовки СО «доктор філософії» галузі знань 21 Ветеринарна медицина формує інтегральну, загальні і спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сучасні методи контролю транскордонних інфекцій тварин, птиці та людей» є підготовка висококваліфікованих фахівців у формуванні уявлень про теоретичні основи і практичні знання з інфекційних хвороб сільськогосподарських тварин, птиці та людини; про проведення лабораторної діагностики хвороб, спричинені бактеріями та вірусами, що виникли і отримали поширення в світі за останній час.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення загальних закономірностей епізоотичного процесу та перебігу транскордонних інфекційних хвороб;
- впливу природно-географічних і господарсько-економічних факторів на епізоотичний процес;
- основні характеристики транскордонних інфекційних хвороб тварин;
- основні клінічні форми, принципи діагностики транскордонних хвороб;

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК12. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- СК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- СК10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарнообумовленого утримання тварин.

СК11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

СК12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

СК13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

ПРН8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ПРН9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

ПРН11. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.

ПРН18. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Статус навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 21 Ветеринарія (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Напрямок підготовки _____ (шифр і назва)		
Індивідуальне науково-дослідне завдання- _____	<u>Спеціальність:</u> 211 "Ветеринарна медицина"	Рік підготовки:	
		2-й	-
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		3-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,8 самостійної роботи студента – 5,2	Освітній рівень: <u>Доктор філософії</u>	20 год.	____ год.
		Практичні, семінарські	
		__-год.	____ год.
		Лабораторні	
		22 год.	____ год.
		Самостійна робота	
		78 год.	____ год.
Мова навчання: українська		Індивідуальні завдання: ____ год.	
		Форма підсумкового контролю: ЗАЛІК	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Третій (осінній) семестр (2024 р):

Тема 1. Загрози інфекцій та алгоритм протидії транскордонним хворобам тварин (етіологія та еволюція хвороби, її поширення у світі; епізоотологічні особливості; імунологічні характеристики збудника; клінічні ознаки хвороби; патологічні зміни в організмі зумовлені патогеном; діагностика: польова, диференційна та лабораторна тощо). Міжнародна класифікація заразних хвороб тварин.

Тема 2. Транскордонні хвороби бактеріальної етіології (сибірка, туберкульоз, бруцельоз, псевдотуберкульоз, паратуберкульоз). Загальне визначення хвороб, етіологічний фактор, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, діагностика та лікувальні заходи)

Тема 3. Транскордонні емерджентні хвороби вірусної етіології (ящур, сказ, віспа, чума ВРХ, контагіозна плевропневмонія ВРХ, чума дрібних жуйних, катаральна гарячка овець (блутанг), везикулярний стоматит, лихоманка долини Ріфт, ефемерна лихоманка великої рогатої худоби, губчастоподібна енцефалопатія (пріони), лихоманка Шмалленберга, хвороба Бунговано, «атипова пневмонія»). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 4. Транскордонні хвороби коней (сап, інфекційна анемія (ІНАН), грип, венесуельський енцефаломієліт, гарячка західного Нілу). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 5. Транскордонні хвороби свиней (класична чума, африканська чума, хвороба Тешена, грип, везикулярна хвороба). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 6. Транскордонні емерджентні хвороби птиці (ньюкаслська хвороба, грип птиці, інфекційний бурсит, чума качок). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 7. Хвороби хутрових звірів (псевдомоноз норок, алеутська хвороба, вірусна геморагічна хвороба кролів, міксоматоз кролів). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 8. Хвороби м'ясоїдних (чума м'ясоїдних, інфекційний гепатит). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		лаб	пр	с.р.	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Загрози інфекцій та алгоритм протидії транскордонним хворобам тварин	20	4	4	-	10
Тема 2. Хвороби бактеріальної етіології	20	4	4		10
Тема 3. Хвороби вірусної етіології	20	2	4	-	10
Тема 4. Хвороби коней	20	2	2	-	10
Тема 5. Хвороби свиней	10	2	2	-	10
Тема 6. Хвороби птиці	10	2	2	-	10
Тема 7. Хвороби хутрових звірів	10	2	2	-	10
Тема 8. Хвороби м'ясоїдних	10	2	2	-	8
Усього годин	120	20	22	-	78

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ФН	Заочна
1.	Сказ, віспа	2	-
2.	Коронавірусна інфекція, атипова пневмонія	2	-
3.	Ящур, блутанг	2	-
4.	Чума ВРХ та дрібних жуйних, паратуберкульоз	2	-
5.	Грип коней, сап	2	-
6.	Губчастоподібна енцефалопатія (пріони), ефемерна лихоманка великої рогатої худоби, бруцельоз	2	-
7.	Класична чума свиней, африканська чума свиней	2	-
8.	Ньюкаслська хвороба, грип птахів	4	-
9.	Алеутська хвороба, вірусна геморагічна хвороба кролів, міксоматоз кролів	2	-
10.	Чума м'ясоїдних, інфекційний гепатит	2	-
	Всього	22	

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна ФН
1.	Види і об'єкти дезінфекції, методи та засоби дезінфекції, методи контролю якості дезінфекції	8
2	Антропозоозози - інфекційні хвороби спільні для людей та тварин. Діагностика, диференційна діагностика. Заходи боротьби та профілактики.	10
3	Інфекційні хвороби людей та молодняка тварин (псевдотуберкульоз, губчастоподібна енцефалопатія худоби (пріони). Діагностика, диференційна діагностика. Заходи боротьби та профілактики.	10
4	Лептоспіроз. Лістеріоз. Діагностика, диференційна діагностика. Заходи боротьби та профілактики	10
5	Віспа людей та птиці. Діагностика, диференційна діагностика. Заходи боротьби та профілактики	10
6	Коронавірусна інфекція тварин, птиці та людей. Діагностика, диференційна діагностика. Заходи боротьби та профілактики.	10
7	Параміксовірусна інфекція. Діагностика, диференційна діагностика. Заходи боротьби та профілактики.	10
8	Хламідіози. Діагностика, диференційна діагностика. Заходи боротьби та профілактики.	10
	УСЬОГО	78

6. Теми практичних занять
Не передбачено навчальним планом

7. Індивідуальні завдання
Не передбачено навчальним планом

8. Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до лабораторних занять.
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.

9. Методи навчання

Лекції та лабораторні заняття відбуваються з демонстрацією таблиць, кодопосібників та мультимедійних презентацій. На лабораторних заняттях використовуються довідникова література з інфекційних хвороб тварин, птиці та людей.

10. Форми контролю, методи і критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

10.1 До основних форм контролю відносяться:

- залік

До основних методів оцінювання відносяться:

- опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- тестування;
- розв'язання ситуаційних завдань.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю.

10.2 Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Семестровий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
20	20	20	20	10	10	10	10	40	100

11. Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності

Результати навчання	Види робіт				
	Тест	Презентація	Практичне завдання	Усна відповідь	Ситуаційне завдання
Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.	+	-	+	+	+
Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.	+	+	+	+	+
Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.	+	-	+	+	+
Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення	+	-	+	+	+
Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.	+	+	+	+	+
Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування	+	-	+	+	+
Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.	-	-	+	+	+

12. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання, програмне, навчально-методичне забезпечення

Навчальна дисципліна передбачає використання програмного забезпечення: *on-line*, *Microsoft Offis 365*, *Moodle* (GNU загальна суспільна ліцензія)

14. Рекомендована література

Основна

1. Ветеринарна мікробіологія / Скибіцький В.Г., Власенко В.В., Козловська Г.В., Ібатулліна Ф.Ж., Ташута С.Г., Мельник М.В. — К.: ТОВ «Дорадо-Друк», 2012. — 367 с.
2. Калініна О.С. Ветеринарна вірусологія: Підручник. / О.С. Калініна, І.І. Панікар, В.Г. Скибіцький. — К.: Вища освіта, 2004. — 432 с.
3. Яблонська О. В. Ветеринарна мікробіологія: навчальний посібник / О. В. Яблонська, Т. В. Мазур, Ф. Ж. Ібатулліна. — К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2017.—432 с.
4. Методологія і методи наукових досліджень у тваринництві та ветеринарній медицині: Навчальний посібник. Друге видання / Укладачі: професор В.А. Яблонський, професор О.В. Яблонська.—Київ: 2014.— 512 с.
5. Скибіцький В.Г. Практикум з ветеринарної вірусології. / Скибіцький В.Г., Панікар І.І., Ткаченко О.А та ін. — К.: Вища освіта, 2005.
6. Ташута С.Г. Курс лекцій з ветеринарної вірусології: Навчальний посібник. / С.Г. Ташута. — К.: «ФОП Нагорна І.Л.», 2010. — 401 с.
7. Влізла В. В. Лабораторні методи досліджень у біології, тваринництві та ветеринарній медицині : довідник / В. В. Влізла, Р. С. Федорук, І. Б. Ратич та ін.; за ред. В. В. Влізла. — Львів : СПОЛОМ, 2012. — 764 с.
8. Sachse, K. PCR detection of microbial pathogens: methods and protocols. *Methods in Molecular. Kaderali, L.* Primer design for multiplexed genotyping /L. [Kaderali // Methods Mol. Biol.](#) — 2007. — Vol. 402. — P. 269–286.
9. Multiplex PCR: optimization and application in diagnostic virology / E.M. [Elnifro \[et al.\] // Clin. Microbiol. Rev.](#) — 2000. — Vol. 13, № 4. — P. 559–570.
10. Viljoen, G.J. *Molecular Diagnostic PCR Handbook /G.J. Viljoen// Methods in Molecular Biology.* — 2005. — Vol. 92 — P. 345.
13. Грип птиці (епізоотологія, діагностика, профілактика) /Під редакцією доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН України Стегнія Б.Т. — Харків, 2010. — 173 с.

14. Емерджентні інфекції птиці: грип та Ньюкаслська хвороба. Епізоотологія, моніторинг, діагностика та профілактика / За редакцією доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН і РАСГН Б.Т. Стегнія. — Київ: Аграр. наука, 2012. — 304 с. 155 іл.
15. Недосеков В.В., Мельник В.В., Макаров В.В. Транскордонні хвороби тварин з основами стемпінг-ауту: навчальний посібник. — Херсон: Грінь Д.С., 2015. — 336 с.
16. Корнієнко Л. С., Наливайко Л. І., Недосеков В. В. Інфекційні хвороби птиці : навчальний посібник. — Херсон : Олді-плюс , 2017. — 528 с.
17. Наливайко Л.І. , Палій А.П., Євстаф'єва В.О., Родіонова К.О., Івлева О.В. Хвороби хутрових тварин: науково-методичний посібник. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. — 412 с.
18. Родіонова К.О., Палій А.П., Наливайко Л.І. Ветеринарна санітарія та дезінфектологія: термінологічний словник. — Харків.: «Стиль-Издат», 2019. — 123 с.
19. Папуги в нашій оселі: наук.-метод. посіб. /Л.І. Наливайко, Пархоменко Л.І., Палій А.П., Родіонова К.О., Івлева О.В. — Харків.: «Міськ друк», 2020. 167 с. — ISBN 978-617-7912-14-8
20. K.O.Rodionova, A.P.Paliy, A.P.Palii, I.V.Yatsenko, T.I.Fotina, N.M.Bogatko, V.F. Mohutova, L.I. Nalyvayko , O.V. Ivleva, T.A. Odyntsova (2020) Effect of ultraviolet irradiation on beef carcass yield. Ukrainian Journal of Ecology, 2020, 10(2), 410-415, doi: 10.15421/2020_118. UDC 619.5:6616-085.636.5
21. K.O.Rodionova, A.P.Paliy, A.P.Palii, I.V.Yatsenko, T.I.Fotina, N.M.Bogatko, V.F. Mohutova, L.I. Nalyvayko, O.V. Ivleva, T.A. Odyntsova (2020) Effect of ultraviolet irradiation on beef carcass yield. Ukrainian Journal of Ecology, 2020, 10(2), 410-415, doi: 10.15421/2020_118. UDC 619.5:6616-085.636.5
22. Lyudmyla Nalyvayko, Kateryna Rodionova, Svitlana Pankova, Natalia Shomina, Oleg Katerynych, Mariia Khimych. (2021). “Comparative characteristics of eggs of chickens of domestic and foreign selection in their diverse age”. Potravinarstvo Slovak Journal of Food Sciences, vol.15, 2021, p. 245-253 [https:// doi.org /10.5219/1501](https://doi.org/10.5219/1501) SSN 1337-0960 (on line)

Додаткові:

1. International Classification of Diseases [text] // 3rd Edition (ICD-O-3). – WHO. – 2000. – 67 p.
2. Global Biosafety and Biosecurity: Taking Action [text] // Math. IFBA building meeting, Bangkok, Thailand, 15-17 February 2011. – 117 p.
3. Sciences and Diseases Surveillance Review [text] // CBEP Meeting Proc., Garmisch-Partenkirchen, Germany, 14-17 March 2011. – 108 p.

Інформаційні ресурси

1. <http://vet.in.ua/> — Ветеринарний інформаційний ресурс України/ Імунобіологічні препарати.
2. <http://veterinaryvirology.com/>
3. http://www.virology.net/big_virology/bvdiseaselist.html. The Big Picture Book of Viruses
4. <http://www.virology.net/>
5. <http://www.microbiologybook.org/book/virol-sta.htm>
6. <http://www.npblog.com.ua/index.php/biologiya/bakteriyi-v-zhitti-ljudini.html>
7. <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=10525>
8. <http://referatu.ucoz.ua/load/7-1-0-558>